

De Wet Vos; over groene en rode stickers op alle houtproducten

Tegen de tijd dat u dit artikel leest, is duidelijk of het voorstel tot wijziging van de Wet milieubeheer van mevrouw Vos (Groen Links) t.a.v. duurzaam geproduceerd hout, afgekort Wet Vos, is aangenomen of verworpen. De Eerste Kamer zal zo spoedig mogelijk de wet Vos behandelen. Er wordt dan een beslissend oordeel geveld over een wet waaraan vele jaren is gewerkt. Tijdens het schrijven van dit artikel is de beslissing van de Eerste Kamer nog niet bekend. Omdat de kans groot is dat het wetsvoorstel wordt aangenomen en omdat de gevolgen voor de Nederlandse bos- en Houtsector in dat geval groot zullen zijn, is ervoor gekozen dit artikel nu reeds te plaatsen.

Doelstelling van het initiatief wetsvoorstel is het gebruik van duurzaam geproduceerd hout te bevorderen door hout dat in Nederland op de markt komt te voorzien van een label. Dit zou moeten bijdragen aan het tegengaan van de ontbossing van de wereld en het beschermen van de biodiversiteit. Het wetsvoorstel verplicht bedrijven om een administratie bij te houden met betrekking tot de herkomst van houtproducten en om een merkteken aan te brengen op houtproducten die in Nederland worden verhandeld. Dit merkteken geeft aan of het hout al dan niet afkomstig is uit een gebied waar hout duurzaam wordt geproduceerd.

Dit artikel analyseert het wetsvoorstel op inhoud, consequenties, uitvoerbaarheid, nut en noodzaak.

Geschiedenis van de wet Vos

De Wet Vos heeft reeds een lange geschiedenis achter zich. Een chronologisch overzicht: Reeds in 1996 werd een eerste concepttekst van de initiatiefwet Vos tot wijziging van de Wet Milieubeheer op het punt van Duurzaam Bosbeheer bij de Tweede Kamer ingediend. Dit voorstel werd aanvankelijk afgewezen, maar, na opnieuw te zijn ingediend, uiteindelijk in 1998 behandeld en aangenomen door de Tweede Kamer. Met de goedkeuring door de

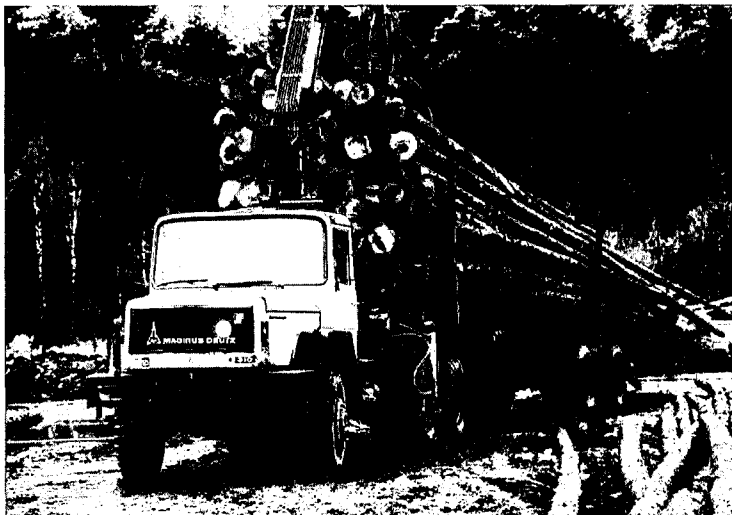
Tweede Kamer was de eerste horde genomen. Nu moest alleen de Eerste Kamer zich er nog over uitspreken. Voordat de Eerste Kamer het wetsvoorstel echter in behandeling nam, is het wetsvoorstel ter toetsing voorgelegd aan de Europese Commissie (EC), de EU-Lidstaten en bij de World Trade Organisation (WTO) om te zien of de wet niet in strijd is met de internationale verdragen. Volgens de EC en zeven EU-lidstaten is het wetsvoorstel in strijd met bepaalde artikelen van het EU-verdrag. Het voorstel werpt volgens de EC en de zeven landen belangrijke belemmeringen op tegen de handel in houten producten. Bovendien vindt de EC de maatregel niet in verhouding staan tot het beoogde

doel en daarom niet gerechtvaardigd. Een vrijwillig merkteken, zo vindt de EC, zou een passender instrument zijn. Ook zes WTO-landen bestempelen het wetsvoorstel met de beoogde maatregelen als een onrechtvaardige handelsbelemmering.

Begin 2000 kwam mevrouw Vos met haar antwoord hierop. Tevens werd er een wijzigingsnovelle ingediend die enkele kleine wijzigingen betreffende de invoeringsdata van de wet bevat voor het oorspronkelijke wetsvoorstel. In haar verdediging voert mevrouw Vos aan dat het EG-verdrag waar de EC aan refereert belemmeringen toestaat wanneer deze betrekking hebben op de bescherming van onder andere de gezondheid en het leven van mensen, planten en dieren. Zij voert verder aan dat in het Verdrag van Amsterdam artikelen zijn opgenomen over de milieubescherming. Deze artikelen geven lidstaten de bevoegdheid om strengere milieueisen en -normen te hanteren, zelfs wanneer er Europese regelgeving over dit onderwerp bestaat. Dit betekent volgens Groen Links dat een land zelfstandig maatregelen mag nemen ter bescherming van de bossen over de hele wereld, omdat ontbossing een ernstige bedreiging vormt voor het mondiale en daarmee ook voor het nationale milieu.

Met dit antwoord is de wet weer een stap dichterbij vaststelling gekomen en is het weer aan de Eerste Kamer om haar oordeel over dit wetsvoorstel te vellen. Daartoe zijn de senatoren van alle kanten geïnformeerd over voor en tegenargumenten. De Europese Commissie heeft daarbij wederom laten horen afwijzend tegenover dit voorstel te staan. De Eerste Kamercommissie Ruimtelijke Ordening en Milieu, waar dit wetsvoorstel onder valt, heeft aan het Kabinet gevraagd

haar standpunt uiterlijk drie weken vóór het debat in de Eerste Kamer bekend te maken. Dit standpunt zal van doorslaggevend belang zijn voor het al dan niet aannemen van de wet.

Inhoud van de wet Vos

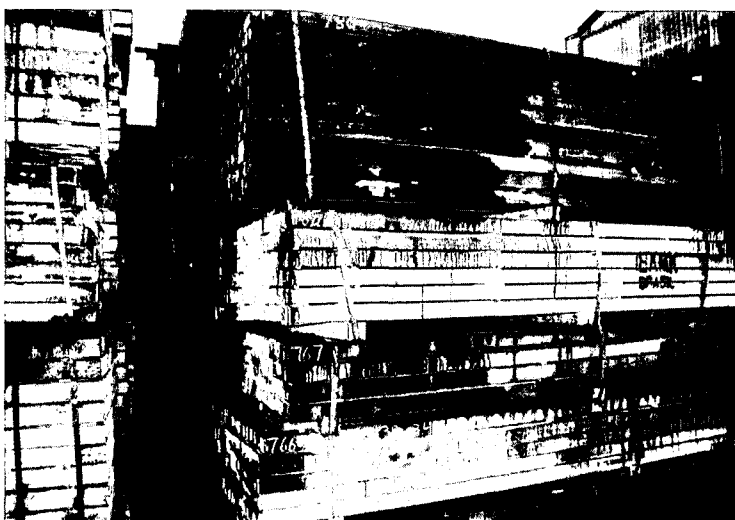
Het wetsvoorstel dat nu ter beoordeling ligt bij de Senatoren van de Eerste Kamer, is van grote invloed op de handel in hout en van hout afgeleide producten. Met als doel het gebruik van duurzaam geproduceerd hout te bevorderen en daarmee het milieu en in het bijzonder de bossen te beschermen, verplicht de Wet dat al het hout en alle van hout afgeleide producten een merkteken moeten dragen. Dat merkteken geeft aan of het hout duurzaam geproduceerd is (een groene sticker) of niet (een rode sticker). Op deze manier wil mevrouw Vos de Nederlandse consument informeren over de herkomst van het hout en de manier waarop het bosbeheer is gevoerd. Dit merkteken geldt voor alle producten die van hout zijn gemaakt in alle toepassingen: bouw, verpakking, meubels, samengestelde producten, etc.. Uitzonderingen gelden voor producten met een gering belang voor de productie van duurzaam

hout. Dit zijn bijvoorbeeld producten met een zeer gering gewicht, zoals lucifers en tandenstokers en aan producten waarin slechts een zeer gering gedeelte hout is verwerkt. Deze laatste categorie producten zal de minister van VROM via een Algemene Maatregel van Bestuur (een nadere toelichting op en uitwerking van de Wet) moeten uitwerken.

Het verplichte merkteken geldt, zoals vermeld, voor al het in Nederland verhandelde hout. De wet maakt geen onderscheid tussen hout afkomstig uit tropische, gematigde, noordelijke of andere bossen en ook niet tussen geïmporteerd hout en hout uit Nederland.

Consequenties (Naar: Bos en Hout Bericht nr. 6, 2000)

Als de wet wordt aangenomen is het vanaf 1 juli 2003 verboden houten of papieren producten in Nederland in de handel te brengen of verder te verhandelen, tenzij op het product of op de verpakking een merkteken is aangebracht. Uit dit merkteken blijkt of degene, die het product in Nederland voor de eerste maal in de handel heeft gebracht, in bezit is van een goedgekeurd beheerplan van het gebied waar

het hout van afkomstig is of niet. In het eerste geval is het herkomstgebied op het merkteken aangegeven. De goedkeuring van het beheerplan gebeurt op aanvraag bij een in Nederland gevestigde instelling of een door de minister goedgekeurde (buitenlandse) organisatie.

De instelling onderzoekt vervolgens of in het bosgebied waarop het beheerplan betrekking heeft, de houtproductie duurzaam plaatsvindt. Bij dit onderzoek wint zij advies in bij FSC (Forest Stewardship Council) of een gelijksoortige organisatie. De instelling kan bij dit onderzoek op kosten van de aanvrager controles uitvoeren in het betreffende gebied. De aanvrager betaalt tevens de behandeling van de aanvraag. Vindt in de aangevraagde gebieden de houtproductie duurzaam plaats, dan geeft de instelling een certificaat voor een periode van maximaal 3 jaar af en geeft toestemming om het merkteken aan te brengen.

Vooruitlopend hierop moet iedereen die vanaf 1 januari 2003 houten producten in Nederland voor de eerste maal in de handel brengt:

– Op verzoek van de minister, een aangewezen ambtenaar,

een instelling of een milieuorganisatie gegevens overleggen, waaruit blijkt in welk gebied het hout is geproduceerd. Dit is het zogenaamde vraagrecht;

– Een administratie bijhouden, waaruit de hoeveelheid en aard van de in de handel gebrachte houten producten, de herkomst ervan, het gebied waar het hout is geproduceerd en de houtsoort kunnen worden afgeleid;

– De bij hem of haar aanwezige houten producten gescheiden naar herkomst opslaan;

– Jaarlijks aan een instelling verslag uitbrengen over de gegevens uit de administratie, voorzien van een accountantsverklaring.

De laatste drie punten gelden ook voor verwerkers en bewerkers van houten producten. Zij moeten ervoor zorgen dat de herkomst van het hout ook na bewerking of verwerking eenvoudig is na te gaan.

Uitvoerbaarheid (naar: Bos en Hout Bericht nr. 6, 2000)

In een uitgebreid verslag 'Het certificeringssysteem en de praktijk', gaat mevrouw Vos in op de uitvoerbaarheid van de wet. Uit reacties van het Nederlandse be-

drijfsleven op dit verslag blijkt dat zij niet zo zeer problemen hebben met het certificeringproces van bossen in de wereld, maar wel met de praktische uitvoerbaarheid en handhaving van de beoogde wet in Nederland. Wat te denken van bijvoorbeeld het gescheiden opslaan naar herkomst van alle grondstoffen? Dat is een onmogelijke opgave, gezien de logistieke complexiteit en de daaraan verbonden kosten. De wet geeft aan dat voor alle hout en houtproducten de herkomst bekend moet zijn, dus ook voor niet-duurzaam geproduceerd hout. Het bedrijfsleven zit met veel vragen, zoals bijvoorbeeld:

– Wie gaat het labelen uitvoeren en controleren?

– Wat gebeurt er met producten, die voor het overgrote deel gemaakt zijn door recycling van oud-hout en oud-papier?

– Wie gaat de extra logistieke en administratieve kosten betalen?

– Hoe scheid je hout naar herkomstgebieden in productieprocessen in met name de papierindustrie?

Het bedrijfsleven ziet de kostprijs van hout en houten producten door dit alles stijgen en daarmee haar concurrentiepositie ten opzichte van andere (niet-duurzame) grondstoffen en materialen, welke niet aan een dergelijk labelingsysteem worden onderworpen, verslechteren. Mevrouw Vos vindt echter, zo vertelt zij in de 'Houtwereld', dat de houtwereld te defensief is en te bang om haar concurrentiepositie te verliezen. Mevrouw Vos vindt dat het labelen juist een positieve bijdrage levert aan het hoog houden van een goed imago.

Is de Wet noodzakelijk?

Wat Groen Links met het wetsvoorstel wil bereiken (het tegengaan van de ontbossing via de

weg van certificering) is hetzelfde als wat alle (inter-)nationale organisaties die zich met deze problematiek bezighouden beogen. Overheid en houtsector zoeken naar middelen om het duurzaam bosbeheer te bevorderen. Het grote verschil echter is dat de meeste initiatieven uitgaan van vrijwillige certificering. Mevrouw Vos vindt echter dat de ontwikkelingen in de afgelopen 10 jaar te langzaam gegaan zijn. Er is volgens haar te weinig bereikt met deze vrijwillige maatregelen. Elders in dit nummer heeft u kunnen lezen dat er inmiddels veel initiatieven zijn opgezet en dat de ontwikkelingen met name sinds de laatste 2 jaar erg hard gaan. Het gecertificeerde bosareaal bedraagt wereldwijd inmiddels meer dan 95 miljoen hectare. Nu reeds is meer dan 40 procent van Europa's bosareaal gecertificeerd onder FSC dan wel onder het Pan Europese Bos Certificaat, PEFC (Aertsen en Leek, 2001). Met de uitbreiding van het gecertificeerde bosareaal zal ook het aanbod van gecertificeerd hout toenemen. Groot twistpunt is echter welke keurmerken voor duurzaam bosbeheer erkend worden. Mevrouw Vos blijft vasthouden aan samenwerking met het FSC-keurmerk. Als gekeken wordt naar de criteria voor duurzame houtproductie zoals die in de wet staan vermeld, zijn die hetzelfde als de criteria van het FSC-systeem. Gevraagd naar de verschillen tussen FSC en andere keurmerken antwoordt mevrouw Vos in haar Memorie van Toelichting aan de Eerste Kamer dat andere systemen niet of weinig transparant zijn, niet waterdicht en niet goed controleerbaar en daarom niet acceptabel. Daarom is er volgens haar buiten FSC eigenlijk geen alternatief. Dit oordeel is gebaseerd op argumenten en

onderzoeken van de milieubeweging, waaruit bij andere keurmerken allerlei tekortkomingen zouden blijken. Dit oordeel was te verwachten omdat de milieubeweging maar één keurmerk erkent en verder alle andere keurmerken afwijst. Helaas wil de milieubeweging niet ingaan op de verzoeken van de andere keurmerken om samen te werken bij de verdere ontwikkeling van deze keurmerken. Het is daarbij ironisch om te zien dat dezelfde organisaties in de milieubeweging die normaal voorstander zijn van het promoten van een vrije markt, zich bij certificeren juist een voorstander tonen van een monopolistisch keurmerk. Beter zou het zijn om met de verschillende initiatieven samen te werken zodat een wederzijds erkende onafhankelijke onderzoekscommissie zich kan gaan buigen over de vraag welke keurmerken zijn nu wel duurzaam en welke niet. Dit biedt een meer objectief resultaat en zorgt ervoor dat de reputatie van certificering als middel om duurzaam bosbeheer te stimuleren niet op het spel komt te staan. Tegelijkertijd loopt men dan niet de kans dat goedwillende consumenten bang worden om hout te kopen met enig certificaat en over gaan op producten die schadelijker zijn voor het milieu, maar in elk geval minder omstreden zijn. Daarom zouden de bevindingen gebruikt moeten worden als richtlijn bij een eventuele verdere uitwerking van de Wet Vos. Maar wellicht is het daar al te laat voor.

En verder...

Als u dit artikel leest is inmiddels duidelijk wat de Eerste Kamer besloten heeft. Indien de Eerste Kamer het wetsvoorstel verworpen heeft, heeft het wetsvoorstel in elk geval bijgedragen aan de discussie rond certificering.

Groen Links heeft al aangegeven zich dan volledig in te gaan zetten voor een vrijwillig keurmerksysteem.

Is het wetsvoorstel aangenomen en volgt het Kabinet dit voorbeeld met accordering, dan wordt het voorstel een wet. Deze wet moet dan nog worden aangemeld bij de Europese Commissie. Zij kan de wet dan alsnog verwerpen of eveneens aannemen. Eventueel pas na een uitspraak van het Europese Hof. Bij aanname door de Europese Commissie, moet het Ministerie van VROM de wet op een aantal punten verder uitwerken. Deze uitwerking van de wet geschiedt door middel van één of twee Algemene Maatregelen van Bestuur, die samen met de hout- en papierbranche, de bossector en met milieuorganisaties zal worden ingevuld. Dit betekent dan dat de laatste discussie's over hoe die uitwerking eruit moet zien voorlopig nog niet gevoerd zijn. In het Nederlands Bosbouw Tijdschrift, op de website (www.knbv.nl) en op de vergaderingen van de KNBV kunt u daar dan nadere informatie over verwachten.

Literatuur

- Aertsen, E.J.M. en N.A. Leek, 2001. Marktsituatie gecertificeerd hout in Nederland, Stand van zaken en verwachtingen, Rapport, Stichting Bos en Hout, Wageningen.
- Anonymus, 2000. Spanning stijgt rondom de wet-Vos, Interview in de Houtwereld, nr 21 - 2 november 2000.
- Dielen, L.J.M en N.A. Leek, 2000. Verplicht merkteken: de redding van de bossen? Bos en Hout Bericht nr. 6, Stichting Bos en Hout, Wageningen.
- Vos, M.B. 2001. Memorie van Antwoord